

MÜSLÜMANIN PARA YÖNETİMİ

Melih Turan

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 112
İktisat Teorisi ve Metodolojisi - 31

Melih Turan, Müslümanın Para Yönetimi

Genel Yayın Yönetmeni: Hüseyin Türkan

Baş Editör: Necmettin Kızılkaya

Dizi Editörü: Sinan Ertemel

Yayına Hazırlayan: Merve Soylu Büyükkara, Elif Yavuz Özdemir

Musahhih: Ebru Ünver

Dizgi: Mohamed Issa

Kapak: Seyfullah Bayram

Baskı: Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.

İkitelli Organize San. Bölg. Mah. Atatürk Bulvarı Haseyad

1. Kısım No: 60/3 Başakşehir/İstanbul

Sertifika No: 51796

3. Baskı: İstanbul, Mayıs 2025

ISBN: 978-625-7015-94-3

İletişim

Sultantepe mah., Cumhuriyet cad., No: 39/1, 34674 Üsküdar/İstanbul

iktisatyayinlari.com

editor@iktisatyayinlari.com

Sertifika no: 53575

© İktisat Yayınları, 2025

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları, Nokta Yayın Grubu'na ait bir markadır.

Nokta Yayın Grubu, İlke İlim Kültür Eğitim Vakfı İktisadi İşletmesi'ne aittir.

MÜSLÜMANIN PARA YÖNETİMİ

Melih Turan

iktisat
yayınları

İktisat Teorisi ve Metodolojisi Dizisi

“İktisat Teorisi ve Metodolojisi” dizisi, iktisat biliminin çok yönlü ve zengin dünyasını keşfetmek isteyenler için benzersiz bir kaynak sunmayı amaçlıyor. İktisadi düşüncenin ortodoks ve heterodoks yaklaşımlarını içerecek şekilde, mikro iktisattaki bireysel davranışların ve piyasa mekanizmalarının analizinden makro iktisatın ekonomik trendleri ve politika yapılarını inceleyen teorilerine kadar iktisat biliminin geniş bir yelpazesini içerecektir. Neoklasik iktisadın “homo economicus” gibi temel varsayımlarına alternatif görüşler sunarken, aynı zamanda İslam iktisadının insan davranışı ve iktisadi ilişkiler üzerine sunduğu perspektifler vurgulanacaktır. Bununla birlikte, serimiz yalnızca İslam iktisadı ile sınırlı kalmayıp, dünya genelindeki çeşitli iktisadi düşünce akımlarını, teorilerini, modellerini ve metodolojilerini de içerecektir. Bu seride, mikro iktisat teorileriyle bireylerin ve firmaların karar alma süreçlerine, piyasa yapılarına ve fiyat mekanizmalarına dair detaylı analizleri, makro iktisat teorileriyle ise ulusal gelir, istihdam, enflasyon, büyüme ve eşitsizlik gibi konulara yer verilecektir. İktisat teorisi ve metodolojisi hakkında telif eser, çeviri ve editoryal çalışmalar serimize dahil edilecektir.

Melih Turan

Lisans eğitimini finansal teknoloji dalında Bilkent Üniversitesi Muhasebe Bilgi Sistemleri bölümünde tamamladı. Bir yıl Fransa Burgundy İşletme Okulu'nda eğitim gördü. Yüksek lisans ve doktora eğitimini Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, Ortadoğu Ekonomi Politikleri alanında yaptı. Albaraka Türk'te İş Geliştirme ve İnovasyon, Albaraka Garaj gibi alanlarda çalıştıktan sonra Almanya'da İnsha dijital bankacılık projesinde yer aldı. Kuveyt Türk'ün teknoloji iştiraki olan Architech'te ürün yöneticisi olarak çalıştı. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi'nde Finansal Teknolojiler Müdürü olarak Türkiye'nin ilk "Milli Fintek Stratejisi" ve "Türkiye Fintek Rehberi" gibi önemli projeleri yönetti. Macellan'da Hali hazırda Macellan girişim stüdyosu bünyesinde kurulan Goldframer sanat yatırımı platformunun kurucu ortağı ve genel müdürüdür.

İçindekiler

Önsöz	xi
Giriş	1
1. Kazanç	5
2. Harcama	25
3. Muhafaza: Parayı ve Yatırımı Doğru Yerde Yönetmek	39
4. Yatırım ve Tasarruf	43
5. İslamî Finans	47
6. Borç, Kredi ve Finansman	67
7. Sigorta	77
8. İnfak	83
9. Zekât	91
10. Genel Meseleler	99
Sonuç Yerine: Para Ahlâkı	121
Genel Okuma Listesi	123
İleri Okuma Listesi	125
Yararlanılan Kaynaklar	126
Dizin	129

Bismillahirrahmanirrahim.

Ayet-i kerime:

“Bilin ki mallarınız ve çoluk çocuğunuz birer deneme aracıdır. Allah katında ise büyük bir mükâfat vardır.”

Enfal sûresi, 8: 28.

Hadis-i şerif:

“İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki kişi, malı haramdan mı, yoksa helalden mi kazandığına hiç aldırmayacak.”

Ahmed b. Hanbel, Müsned (2:430).

Önsöz

Bireysel anlamda paranın idaresiyle ilgili geleneğimizde Kur'an'a ve sünnete dayalı birçok kaynak ve ilim vardır. Bunların başında *kesb*, *ilm-i tedbir-i menzil*, *ahlâk*, *fütüvvetnâme* kitapları gelmektedir. Bu güzel kaynaklar dönemlerinin en güzel eserleridir. Günümüz Müslümanlarına oldukça yararlı bilgiler aktarmaktadır.

Çağımızın şartlarında ise geçimin, evin ya da paranın idaresi oldukça farklı bir şekle bürünmüştür. Eskiden var olmayan birçok kavram, kurum ve olgu günümüzde toplumun merkezindedir. Hiçbir kültürün geleneğinde olmayan yeni işler bugün vardır. Her yenilik ise sorunlarıyla birlikte gelmektedir.

Son yıllarda bu açıdan yazılan birçok eser de bulunmaktadır. Ancak bunların çoğu tacire, iş adamına ve esnafa yöneliktir. Bunlar dışında, Müslüman bireyin ev ve geçim idaresi hususunda yapılan çalışmalar ya azdır ya da doğrudan geleneğin tekrarıdır.

İslam iktisadı ve finansı çerçevesinde yazılan, derlenen ve ortaya koyulan eserler ise nazari boyutlarıyla bir sistem inşası peşindedir. Pratik boyutları ise kurumları dönüştürme niyetindedir. Burada da Müslüman birey bir nebze ihmal edilmektedir.

Bu çalışmayla biz, Müslüman birey için para idaresini hem geleceğin hem de çağın şartları itibariyle ele almak istiyoruz. Bir Müslüman olarak paramızı her iki dünyamız için nasıl şekillendirmemiz gerektiği sorusuna yoğunlaşıyoruz. Helalden kazanmak ne kadar önemli ise aslında helale harcamak, parayı helal olan yerde tutmak da bir o kadar önemlidir. Bugün geçmişte olduğu gibi paramızı evlerimizde saklamıyoruz ya da sadece nakit paramızı harcamıyoruz. Teknolojik gelişmelerin ve finansal kurumların sunduğu hizmetler, paramızı nasıl kazandığımızla birlikte nasıl ve nerede harcadığımızı da şekillendiriyor.

Resûlullah (s.a.v.) efendimiz, “Helali aramak cihaddır.”¹ buyurmuştur. Her işte olduğu gibi para yönetiminde de helali aramakla mesul olduğumuzu söyleyebiliriz. Müslüman için para yönetimini bilmenin farz olduğunu da ifade edebiliriz. Bu açılardan baktığımızda dikkate almamız gereken birçok mesele ortaya çıkıyor. Paranın hangi kaynaktan geldiğinden tutun, nerede muhafaza ettiğimize, nereye yatırdığımıza ve harcadığımızın kuruşuna kadar üzerine eğilmemiz gereken konular bulunuyor.

Hazırladığımız bu kitapla günümüz şartlarında bir Müslümanın para yönetiminde Kur’an ve sünnet ışığında nelere dikkat etmesi gerektiğini derlemeye çalıştık. Her açıdan takip edilmesi gereken ilkeleri tespit etmek elbette ki kolay değil. Fakat bu çalışmanın her şeyin birbirine girdiği bir toplumsal düzende, belirli bir ihtiyacı karşılayacağını düşünüyoruz. Dünyamızı ve ahiretimizi en çok etkileyen meselelerden birinin para olduğunu kalplere ve zihinlere yerleştirebilirsek ne mutlu!

Gayret bizden tevfik Allah’tandır. En doğrusunu ise elbette Allah (c.c.) bilir.

Melih Turan

İstanbul, Aralık 2022

1 Camiu’s-Sağir, 4:270, Hadis No: 5273.